

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ : **Επιστήμη** < από την αρχαία ελληνική λέξη **έπιστήμη** < που προέρχεται από το ρήμα **έπισταμαι= γνωρίζω καλά**.

Αποτελεί τη γνώση ενός αντικειμένου στο δυνατό μεγαλύτερο βαθμό από το χώρο του επιστητού (δηλαδή το χώρο, τον οποίο μπορεί να προσεγγίσει και να μελετήσει ο ανθρώπινος νους).

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

- Στόχος της επιστήμης είναι η βελτίωση της κοινωνίας και η ανύψωση του ανθρώπου. **Η επιστήμη αποσκοπεί στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου του ανθρώπου και του προσδόκιμου ζωής. Επιτρέπει, συντελεί στη διευκόλυνση της καθημερινής ζωής και της εργασίας(μέσω της εξέλιξης της τεχνολογίας).**
- **Βελτιώνει τις συνθήκες υγιεινής, παρατείνει την ανθρώπινη ζωή και ανακουφίζει τον ανθρώπινο πόνο**(για παράδειγμα η επιστήμη της βιοϊατρικής, μέσω της θεραπευτικής κλωνοποίησης θα μπορέσει να καταπολεμήσει ανίατες ασθένειες, όπως ο καρκίνος).
- **Απελευθερώνει τον άνθρωπο από την έκθεση σε φυσικούς κινδύνους**, όπως για παράδειγμα το αλεξικέραυνο, το οποίο προφύλαξε τους ανθρώπους από έναν επικείμενο θάνατο σε περίπτωση μιας καταιγίδας. Συνεπώς, η επιστήμη **έχει κατορθώσει να δαμάσει σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό τη φύση και να ελέγξει τις απειλές**, που προέρχονται από ακραίες καιρικές συνθήκες και φαινόμενα.
- **Η επιστήμη αποδεσμεύει το πνεύμα από δεισιδαιμονίες και προλήψεις**, που επινοούσαν οι άνθρωποι, όταν αδυνατούσαν να ερμηνεύσουν με ορθολογικό τρόπο κάποια φαινόμενα.
- Η επιστήμη **πληροφορεί τους ανθρώπους για την εξέλιξη και την πορεία, που διένυσε ο πολιτισμός τους.**
- Η επιστημονική γνώση αποκρούει κάθε κατεστημένη αξία, που παρεμποδίζει την κοινωνική εξέλιξη και πρόοδο.
- Πολλές επιστήμες, με κυρίαρχες τις θεωρητικές **καλλιεργούν ηθικά τον άνθρωπο, τον εξευγενίζουν και μεταλαμπαδεύουν ανθρωπιστικά ιδανικά**(αλληλεγγύη, ανιδιοτέλεια κ.τ.λ).
- **Η μελέτη και η ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων παρέχουν τη δυνατότητα παρέμβασης στην κοινωνική εξέλιξη**, εφόσον ο άνθρωπος καθίσταται ικανός να επιλύει κοινωνικά προβλήματα και να περιστέλλει τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας.

ΑΠΕΙΛΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

- Η θεοποίηση της τεχνολογίας δημιούργησε έναν μονοδιάστατο άνθρωπο (που έχει ως άμεσο στόχο την ικανοποίηση μόνο των υλικών αγαθών) και έναν μονοδιάστατο πολιτισμό (υποβάθμιση της πνευματικής καλλιέργειας).
- Η επιστήμη, δημιούργησε έναν μονοδιάστατο άνθρωπο, **που στοχεύει μόνο στις υλικές απολαύσεις και συνεπώς απομακρύνεται από ουσιαστικές ηθικές αξίες.**
- Η μηχανή τυποποιεί και περιορίζει τη φαντασία και τη δημιουργικότητα, με αποτέλεσμα ο εργαζόμενος να διέπεται από συναισθήματα ανίας.

- Το περιβάλλον επιβαρύνεται από την υπερβολική χρήση των τεχνολογικών μέσων. Η εξάντληση των φυσικών πόρων και των ενεργειακών αποθεμάτων αποτελούν απόρροια της επιστημονικής προόδου. Τα υπερεξελιγμένα οπλικά συστήματα και τα πυρηνικά όπλα συντελούν στην αυξανόμενη μόλυνση του περιβάλλοντος, η οποία απειλεί την υγεία των ανθρώπων.
- Τα επιστημονικά επιτεύγματα μπορούν να ελέγξουν και να χειραγωγήσουν τους πολίτες. Μέσω του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, παραβιάζεται η ιδιωτικότητα και το απόρρητο των επικοινωνιών και η ανθρώπινη ζωή βρίσκεται υπό στενή παρακολούθηση. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται ευκολότερα η πολιτική προπαγάνδα και προωθείται ο καταναλωτισμός, εφόσον οι διαφημιστές στοχεύουν στις προτιμήσεις των καταναλωτών, που τις περισσότερες φορές τις αντλούν εν αγνοία τους.
- Συχνά, πίσω από ένα επιστημονικό επίτευγμα ελλοχεύουν οικονομικά συμφέροντα, με αποτέλεσμα ο επιστήμονας να εξασφαλίζει τεράστιες οικονομικές απολαβές. Έτσι, δεν είναι λίγες οι φορές, που ο επιστήμονας εκμεταλλεύεται το αντικείμενό του, για να εξασφαλίσει κέρδος, παραγκωνίζοντας τις ηθικές παραμέτρους. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εκμετάλλευση του ανθρώπινου πόνου από ορισμένους ιατρούς, που δεν παρέχουν τις επιστημονικές τους γνώσεις, πάρα μόνο ως αντάλλαγμα υψηλών χρηματικών ποσών. Επιπλέον, η επιστήμη της βιογενετικής, ενώ έχει συνεισφέρει πολλά στον τομέα της θεραπευτικής κλωνοποίησης, ωστόσο έχει παραβιάσει τα όρια της ηθικής, όσον αφορά στη δημιουργία πανομοιότυπων κλώνων(αναπαραγωγική κλωνοποίηση).

ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ

- Ο επιστήμονας, ως πνευματικός άνθρωπος οφείλει να επηρεάζει με το έργο του την παγκόσμια κοινότητα και οφείλει να ενεργεί πάντα με υψηλό αίσθημα ευθύνης τόσο κατά τη διάρκεια των ερευνών, όσο και κατά την πρακτική εφαρμογή τους. Επομένως, είναι αναγκαίο να αποτελεί τόσο φορέα επιστημονικής γνώσης, όσο και φορέα ανθρωπισμού.
- Ο επιστήμονας οφείλει να μη διέπεται από κερδοσκοπική νοοτροπία , αλλά να έχει συναίσθηση του λειτουργήματος, που ασκεί και να στοχεύει στην πνευματική ανάπτυξη, την πολιτισμική εξέλιξη, αλλά και τη διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας.
- Ο επιστήμονας οφείλει να είναι απαλλαγμένος από πολιτικές σκοπιμότητες και να υψώνει το ηθικό του ανάστημα, όταν διαφωνεί με επιστημονικές μεθόδους, οι οποίες απεργάζονται το κακό της ανθρωπότητας και αντιστρατεύονται την ειρήνη και την αρμονική διαβίωση των ανθρώπων.
- Ο επιστήμονας οφείλει να προειδοποιεί την ανθρωπότητα για τους κινδύνους, που προκύπτουν από την κακή χρήση της επιστήμης και παράλληλα να προσανατολίζει την πολιτική εξουσία προς μια ανθρωπιστική χρήση της επιστημονικής γνώσης.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ

- Η Πολιτεία οφείλει να εξασφαλίζει την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και των απόψεων του επιστήμονα, ακόμα και όταν αυτές προσκρούουν σε κατεστημένες αρχές(πολιτικές, θρησκευτικές, ηθικές).

- Η Πολιτεία οφείλει να κατοχυρώνει επαγγελματικά τους επιστήμονες, γεγονός, που θα τους δώσει τη δυνατότητα να εντρυφήσουν ουσιαστικά στο έργο τους και να ενασχοληθούν αποκλειστικά με αυτό.
- Επίσης, η Πολιτεία οφείλει να παρέχει οικονομική βοήθεια στους επιστήμονες, ώστε να καθίσταται εφικτή η έρευνα.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ

- Ο επιστήμονας οφείλει να είναι αποδεδειγμένος από ιδιτελείς σκοπούς. Η προσωπική ανάδειξη οφείλει να μη συγκαταλέγεται στους άμεσους στόχους του επιστήμονα.
- Ο επιστήμονας οφείλει να διέπεται από υπευθυνότητα και κοινωνική συνείδηση, ώστε να λειτουργεί ως πνευματικός άνθρωπος και να συντελεί στην κοινωνική πρόοδο.
- Ο επιστήμονας οφείλει να είναι έντιμος και ειλικρινής κατα τη διατύπωση των πορισμάτων του και να καταρρίπτει οποιαδήποτε παρωχημένη άποψη.
- Ο επιστήμονας οφείλει να έχει εσωτερική ποιότητα και να σέβεται τις υψηλές ηθικές αξίες και τα ανώτερα ιδανικά του ανθρωπισμού.